

Nota Reserves (en Voorzieningen) 2015-2018

Gemeente Tubbergen

Inhoud

1 Inleiding	3
1.1 Doel van de nota	3
1.2 Leeswijzer	3
1.3 Uitleg begrippen en relevante Planning en Controle documenten	3
2 Wettelijke kaders van het reserve- en voorzieningenbeleid	4
2.1 Onderscheid reserves en voorzieningen volgens de wet.	4
2.1.1 Reserves	4
2.1.2 Voorzieningen	5
2.2 Specifieke kaders volgens de wet	5
2.2.1 Beleid inzet reserves t.b.v. investeringen met een economisch of maatschappelijk nut	5
2.2.2 Voeding van voorzieningen van door derden verkregen middelen.....	6
2.2.3 Bepalingen betreffende rentetoerekening aan reserves en voorzieningen	6
2.2.4 Aspecten over resultaatbepaling en -bestemming	6
2.2.5 Nieuwe wettelijke ontwikkelingen.	6
3 Gemeentelijk reserve- en voorzieningenbeleid	7
3.1 Uitgangspunten	7
3.2 Proces	7
3.3 Instellen van bestemmingsreserves voor een specifiek doel, verplichting of risico.....	8
3.4 Gemeentelijk beleid	8
3.5 Werking “drieluik”	8
4 Algemene reserves	10
5 Bestemmingsreserves	11
5.1 Vormen nieuwe bestemmingsreserve	11
5.2 Muteren bestaande bestemmingsreserves.....	11
5.3 Vrijval/opheffen van bestemmingsreserves	11
6 Voorzieningen.....	12
6.1 Vormen van een nieuwe voorziening.....	12
6.2 Muteren van bestaande voorzieningen op basis van beheersplannen	12
6.3 Vrijval/opheffen van voorzieningen	12
7 Rentebeleid.....	13
8 Resultaten programmajournaals en jaarstukken.....	13
9 Samenvatting nota reserves en voorzieningen	13

1 Inleiding

Voor u ligt de nota reserves (en voorzieningen) 2015. In deze nota vindt u het reserves- (en voorzieningen)beleid voor de huidige raadperiode 2014-2018. De nota spitst zich toe op de reserves omdat bij voorzieningen de beleidsvrijheid beperkt is.

In de eerste 12 maanden van een nieuwe raadperiode wordt een nieuwe nota reserves en voorzieningen aangeboden aan de raad. Daarmee wordt het beleid voor reserves en voorzieningen cyclisch onder de loep genomen.

Reserve- en voorzieningenbeleid is geen op zichzelf staand beleid maar maakt onderdeel uit van het algemeen financieel beleid. Dit bevordert het maken van integrale beleidsafwegingen.

In het reserve- en voorzieningenbeleid is het van belang om een duidelijke visie te schetsen in samenhang met het financieel beleid. Dit beleid dient te passen binnen de huidige kaders van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Zowel vanuit bestuurlijk als bedrijfseconomisch oogpunt is het wenselijk de reserves en voorzieningen cyclisch onder de loep te nemen.

1.1 Doel van de nota

Het doel van de nota reserves en voorzieningen is kaders te schetsen hoe we omgaan met reserves en voorzieningen. Met andere woorden de spelregels om middelen vrij te maken en in te zetten voor het bereiken van benoemde doelen.

Elk jaar worden bij de programmabegroting en de jaarstukken de reserves en voorzieningen in beeld gebracht. Daarnaast is het de afgelopen jaren een gewoonte om bij het raadspectief een heroverweging weer te geven. Deze nota reserves en voorzieningen geldt de komende jaren als kader voor deze jaarlijkse heroverweging.

1.2 Leeswijzer

In deze nota wordt in hoofdstuk 2 een uitleg gegeven over de wettelijke kaders van het reserve- en voorzieningenbeleid.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het gemeentelijk reserve- en voorzieningenbeleid besproken. Hierbij schenken wij o.a. aandacht aan: uitgangspunten, proces en de werking "drieluik".

In hoofdstuk 4 en 5 worden de kaders aangegeven voor het vormen, muteren en opheffen van reserves en voorzieningen.

Het rentebeleid voor reserves en voorzieningen komt in hoofdstuk 6 aan de orde. In hoofdstuk 7 wordt in het kort aangegeven hoe om te gaan de jaarlijkse resultaten van de bestuursrapportages en jaarstukken. De nota wordt afgesloten met een overzicht van de beslispunten over het beleid.

1.3 Uitleg begrippen en relevante Planning en Controle documenten

Daar waar in deze nota gemeenteraad of college van Burgemeester en Wethouders wordt genoemd geldt onderstaande matrix voor de GR Noaberkracht. Deze uitleg is relevant omdat deze beleidsnota op zowel de gemeenten Dinkelland en Tubbergen als GR Noaberkracht van toepassing is.

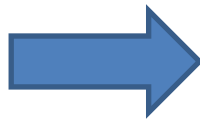
	Gemeente	GR Noaberkracht
Bestuursorgaan	Gemeenteraad	Algemeen bestuur GR Noaberkracht Dinkelland Tubbergen
Bestuursorgaan	College van Burgemeester en Wethouders	Dagelijks bestuur GR Noaberkracht Dinkelland Tubbergen

In deze nota worden diverse keren verwezen naar de Planning en Control documenten. Deze documenten kennen met ingang van 2015 een nieuwe benaming.

P&C documenten -> benamingen gemeente Dinkelland

Huidige situatie

Raadsplan
Programmabegroting
Voorjaarsbericht
Najaarsbericht
Jaarstukken

Nieuwe situatie

Raadsperspectief
Programmabegroting
Programmajournaal 1
Programmajournaal 2
Jaarstukken

P&C documenten -> benamingen gemeente Tubbergen

Huidige situatie

Kadernota
Programmabegroting
1^e Berap
2^e Berap
Jaarstukken

Nieuwe situatie

Raadsperspectief
Programmabegroting
Programmajournaal 1
Programmajournaal 2
Jaarstukken

P&C documenten -> benamingen Gr Noaberkracht Dinkelland Tubbergen

Huidige situatie

Programmabegroting
1^e Bestuursrapportage
2^e Bestuursrapportage
Jaarstukken

Nieuwe situatie

Programmabegroting
Programmajournaal 1
Programmajournaal 2
Jaarstukken

2 Wettelijke kaders van het reserve- en voorzieningenbeleid

In dit hoofdstuk geven wij uitleg over de wettelijke kaders. In paragraaf 2.1 wordt onderscheid aangegeven tussen reserves en voorzieningen. In paragraaf 2.2 worden de specifieke kaders volgens de wet, toegelicht.

2.1 Onderscheid reserves en voorzieningen volgens de wet.

2.1.1 Reserves

Reserves worden volgens de BBV onderscheiden in algemene reserves en bestemmingsreserves.

Algemene reserves hebben als functie een buffer te zijn om onvoorziene risico's op te vangen. Er ligt een directe relatie met de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Een bestemmingsreserve is een reserve, die de gemeenteraad instelt om voorgenomen doelen te bereiken. Dotaties en onttrekkingen aan reserves kunnen alleen via een besluit van de gemeenteraad. Een reserve mag nooit negatief staan en dient altijd ten laste van het jaarresultaat op het noodzakelijke peil te worden gebracht.

Werking reserve:

Een reserve is ter dekking van incidentele uitgaven. Hierdoor heeft een geraamde incidentele uitgaaf geen budgettaire gevolgen voor de exploitatie.

Met uitzondering van:

- Inzet van reserves t.b.v. investeringen met een economisch of maatschappelijk nut zoals beschreven bij 2.2.1.
- De reserve voor egalisatie van lasten en baten. De baten en lasten binnen de exploitatie worden verrekend met betreffende reserve. Hierdoor hebben deze mutaties geen budgettaire gevolgen voor de exploitatie.

Reserves maken onderdeel uit van het eigen vermogen.

2.1.2 Voorzieningen

De BBV zegt over de voorzieningen het volgende:

1. Voorzieningen worden gevormd voor:
  - a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
  - b. op de balansdatum bestaande risico's voor te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
  - c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
  - d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.
2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.
3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.
4. Dotaties aan voorzieningen worden begroot en verantwoord op de programma's van de begroting.
5. Bestedingen/uitgaven vinden rechtstreeks plaats ten laste van de voorziening.
6. Een voorziening heeft een verplichte bestedingsrichting.
7. Een voorziening is bestemd voor een redelijkerwijs in te schatten verplichting of risico in de toekomst.
8. Dotaties aan voorzieningen vinden ten laste van de programma's plaats, onafhankelijk van de uitkomsten van het resultaat.
9. Een voorziening mag nooit negatief staan en dient altijd ten laste van het jaarresultaat op het noodzakelijke peil te worden gebracht.

Werking voorziening:

Een voorziening wordt jaarlijks op de balansdatum bepaald hoe hoog de toekomstige verplichtingen zijn. Op basis hiervan wordt de behoefte opnieuw bepaald en wordt er gedoteerd c.q. onttrokken om de voorziening op het juiste niveau te brengen. Dit heeft wel budgettaire gevolgen voor de exploitatie.

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen en behoren niet tot het budgetrecht van de gemeenteraad.

2.2 Specifieke kaders volgens de wet

In het "Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)" zijn voornamelijk de hieronder genoemde specifieke kaders van belang:

1. Inzet reserves t.b.v. investeringen met een economisch nut of een maatschappelijk nut.
2. Voeding van voorzieningen van door derden verkregen middelen.
3. Bepalingen over rentetoe rekening aan reserves en voorzieningen.
4. Aspecten over resultaatbepaling en -bestemming.
5. Nieuwe wettelijke ontwikkelingen.

2.2.1 Beleid inzet reserves t.b.v. investeringen met een economisch of maatschappelijk nut

Volgens de voorschriften wordt onderscheid gemaakt in de inzet van reserves voor investeringen met een economisch nut of een maatschappelijk nut.

Van een investering in de openbare ruimte met economisch nut is sprake indien de mogelijkheid aanwezig is dat de investering handelbaar is en/of inkomsten kan genereren. Hierbij kan worden gedacht aan investeringen in accommodaties en onderwijshuisvesting. In alle andere gevallen is

sprake van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Dit kunnen investeringen zijn in o.a. wegen, openbare verlichting en verkeersmaatregelen.

Bepaling BBV	Economisch nut	Maatschappelijk nut
Activeren ¹ en afschrijven investeringen	Moeten geactiveerd en afgeschreven worden	Mogen geactiveerd en afgeschreven worden of in 1 keer
Aanwenden reserves	Jaarlijkse kapitaallasten; extra afschrijven niet toegestaan	Keuze ineens of jaarlijkse kapitaallasten; extra afschrijven wel toegestaan

2.2.2 Voeding van voorzieningen van door derden verkregen middelen

Middelen van derden, met al dan niet een terugbetaalverplichting, die specifiek besteed moeten worden. Dit kan bijvoorbeeld een bijdrage van derden zijn in de aanschaf en onderhoud van een maatschappelijke voorziening. De gemeenteraad heeft geen invloed op het bestedingsdoel van deze middelen.

Uit bovenstaande kan worden afgeleid dat deze vermogensbestanddelen niet tot het eigen vermogen van de gemeente behoren. Deze middelen vallen daarom niet onder de reikwijdte van deze nota Reserves en Voorzieningen.

2.2.3 Bepalingen betreffende rentetoerekening aan reserves en voorzieningen

Belangrijke bepalingen over de rente toerekening volgens de BBV zijn:

- Er mag in principe geen rente meer worden toegerekend aan reserves; wel is het mogelijk om een dotatie te doen om inflatie op te vangen voor de betreffende reserve;
- Er mag geen rente toegerekend worden aan voorzieningen, tenzij deze op contante waarde zijn berekend.

2.2.4 Aspecten over resultaatbepaling en -bestemming.

Een belangrijk aspect voor reserves en voorzieningen is het maken van onderscheid tussen bepaling en bestemming van het rekeningresultaat.

- Resultaatbepaling: het zichtbaar maken van het overschot of tekort binnen de exploitatie.
- Resultaatbestemming: het geven van een bestemming aan het resultaat door middel van dotaties aan reserves en/of dekking via beschikkingen over reserves.

2.2.5 Nieuwe wettelijke ontwikkelingen.

Het rioleringsplan kent een investeringsbehoefte per jaar. In de praktijk worden deze investeringen nog wel eens uitgesteld. Dit betekent dat de kapitaallasten lager uitvallen dan begroot. Deze voordelen werden toegevoegd aan de reserve rioleringen. Een recente wijziging op de BBV voorschriften geeft aan dat dit soort voordelen voortaan in de nieuw in te stellen voorziening riolering moeten worden gestort. Voor onze gemeente betekent dit dat bij het opstellen van de jaarstukken 2014 de reserve met betrekking tot het rioleringsplan volledig wordt omgezet in een voorziening.

¹ Op het investeringsbedrag kunnen eventuele bijdragen van derden in mindering worden gebracht. De resterende investering is de basis voor afschrijvingsmethode.

3 Gemeentelijk reserve- en voorzieningenbeleid

In dit hoofdstuk gaan we in op het beleid ten aanzien van de reserves en voorzieningen. We maken onderscheid in:

- Uitgangspunten;
- Proces;
- Instellen van bestemmingsreserves en voorzieningen;
- Gemeentelijk beleid
- Werking “drieluik”

3.1 Uitgangspunten

- Het beleid voor reserves en voorzieningen moet bijdragen aan solide, duurzaam en toekomst bestendig financieel beleid.
- Het beleid voor reserves en voorzieningen moet recht doen aan de integrale afweging van middelen.
- Het financieel beleid is gericht op structureel evenwicht tussen lasten en baten.
- Voor reserves en voorzieningen wordt in principe voor inflatie geen indexering toegepast (nullijn).
- Terughoudendheid bij het vormen van reserves en voorzieningen. Met andere woorden het voorkomen van een onbedoeld “stuwmeer” aan “potjes”.
- Bestemmingsreserves mogen zich niet onttrekken aan “ombuigingen”.
- Er vindt in principe geen reservevorming plaats via onderuitputting op begrotingsposten met uitzondering van: “egalisereserve afvalverwerking”, “rioleringen”, “reserve verplichtingen voorgaand dienstjaar” i.v.m. overhevelen incidentele budgetten
- Rentetoevoeging aan reserves is onder nadere regels toegestaan. (Verwezen wordt naar het onderdeel rentebeleid).
- Instellen van nieuwe reserves en voorzieningen moet leiden tot het beter realiseren van gestelde beleidsdoelen dan via een reguliere begrotingspost ².
- Voeding van een reserve kan alleen als ook daadwerkelijk deze middelen aanwezig zijn (ontvangen baten/geen speculatie).
- Wanneer over een reserve in de afgelopen 2 jaar de geprognostiseerde bestedingen niet zijn gerealiseerd komt deze reserve te vervallen, tenzij er plausibele redenen zijn om de reserve in stand te houden.
- Bij vrijval van een reserve treedt de systematiek van het drieluik (zie paragraaf Werking “drieluik”) in werking.

3.2 Proces

- Bij het raadsperspectief van de begroting vindt een integrale heroverweging plaats van reserves en voorzieningen. Hierbij wordt in eerste instantie gekeken naar nut en noodzaak, drempel- en plafond bedrag. Daarna is de werking “drieluik” van kracht (zie paragraaf Werking “drieluik”).
- Besluitvorming over mutaties vindt plaats in de reguliere documenten binnen de Planning & Control cyclus.
- In de begroting, programmajournaals en de jaarstukken wordt een toelichting gegeven op de mutaties op de reserves en voorzieningen.
- Het rekeningresultaat van de jaarrekening wordt afgezonderd van de exploitatie. Hierbij treedt de systematiek van het drieluik in werking.
- Nieuw in te stellen, mutaties of op te heffen reserves worden door de gemeenteraad vastgesteld. Het besluit bevat ten minste de volgende elementen:
  - doel / maatschappelijk effect;

² Door een jaarlijkse dotatie te doen aan een bestemmingsreserve worden middelen opzij gezet voor het realiseren van het gestelde doel. Dit heeft als doel lasten te egaliseren en voorkomt grote schommelingen in de exploitatieomvang.

- vorming/voeding;
- besteding / aanwending;
- relatie beleidsnota/beheersplan;
- rentebeleid;
- drempel- en plafondbedrag

3.3 Instellen van bestemmingsreserves voor een specifiek doel, verplichting of risico

- Dekking van lasten om specifieke doelen te bereiken (bestemmingsreserves).
- Stabiliseren van lasten voor een specifiek doel. (egalisatiereserves)

3.4 Gemeentelijk beleid

We gaan het reserve- en voorzieningenbeleid voor Dinkelland, Tubbergen en Noaberkracht harmoniseren. Hierbij denken we onder andere aan het gemeentelijk reserve- en voorzieningenbeleid en het rentebeleid. Dit betekent dat alle bestaande reserves en voorzieningen kritisch worden getoetst aan het nieuwe beleid.

Wij willen voorkomen dat te veel middelen aan de exploitatie worden onttrokken. Dit om de integrale afweegfunctie tot haar recht te laten komen. Wij zullen, waar mogelijk en van toepassing, specifieke reserves gaan bundelen. Met dit autonoom beleidsuitgangspunt in het achterhoofd willen we in Tubbergen daarom een reserve majeure projecten instellen waar alle huidige bestemmingsreserves met betrekking tot projecten/investeringen onder komen te vallen.

3.5 Werking “drieluik”

P&C cyclus

Indien zich gedurende de P&C cyclus incidentele meevallers of tegenvallers voordoen is het van belang om hierover afspraken te maken.

Elk P&C document geeft een resultaat. Dit resultaat zal telkens worden gemuteerd op de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen. Daarnaast wordt in elk P&C document een actualisatie van het risicoprofiel gemaakt en een herrekening van de benodigde weerstandscapaciteit. De verhouding tussen de benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit geeft een geactualiseerde ratio. Wanneer de ratio onder de in de programmabegroting gestelde ondergrens komt zal de algemene reserve aangevuld moeten worden. Dit kan als eerst vanuit de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen. Wanneer deze niet toereikend is zal gekeken worden of er een heroverweging van bestemmingsreserves moet plaatsen. Ook is er een mogelijkheid om de ratio tijdelijk naar een ander niveau bij te stellen.

Schematisch voorstelling afspreken werking "drieluik"

het "drieluik"		
weerstandscapaciteit		
Algemene reserve, exploitatie	Algemene reserve, grond exploitatie	Reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen
Af:	Af:	Af:
- risico's	- risico's	- negatieve resultaten P&C documenten
- afromen i.v.m. ratio	- afromen i.v.m. ratio	- incidentele tegenvallers
negatieve resultaten P&C doc. bij stand reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen	negatieve resultaten P&C doc. bij stand reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen	aanvullen algemene reserves
Bij:	Bij:	Bij:
- toename risicoprofiel	- toename risicoprofiel	- positieve resultaten P&C documenten
- aanvulling vanuit res inc.alg.dekk.m.	- aanvulling vanuit res inc.alg.dekk.m.	incidentele meevallers
		- afromen algemene reserves ivm ratio

Uitleg werking van het "drieluik".

Het "drieluik" bestaat uit een aantal reserves waaraan geen directe bestemming is gegeven.

Algemene reserves

De algemene reserves hebben een bufferfunctie wat wil zeggen dat ze alleen worden aangesproken indien zich benoemde of onvoorziene calamiteiten/risico's voordoen. Deze worden in mindering gebracht op deze reserves. Ook negatieve resultaten van P&C documenten welke niet meer ten laste van de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen kunnen worden gebracht komen ten laste van de algemene reserve. Gevolg kan zijn dat de ratio weerstandscapaciteit onder het gewenste niveau komt.

Op dit moment zal een aanvulling tot het gewenste niveau de hoogste prioriteit hebben.

Reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen

Jaarlijks worden de positieve of negatieve resultaten van de P&C documenten verrekend met deze reserve. Ook alle overige incidentele mee en tegenvallers, winsten en verliezen komen tot uitdrukking in deze reserve.

Als de weerstandscapaciteit op het gewenste niveau is, is het saldo van deze reserve vrij aanwendbaar en kan worden ingezet bij de integrale afweging van beleidsvoorstellen en beschikbare dekkingsmiddelen.

We stellen voor om het "drieluik" in te stellen zodat deze afspraken voor een ieder helder zijn.

Tabel Drieluik

	Reserve	Dinkelland	Tubbergen	Noaberkracht
1	Algemene reserve, exploitatie	De omvang op basis van de ratio weerstandsvermogen (o.b.v. begroting huidig dienstjaar)	De omvang op basis van de ratio weerstandsvermogen (o.b.v. begroting huidig dienstjaar)	De omvang op basis van de ratio weerstandsvermogen (o.b.v. begroting huidig dienstjaar)
2	a. Algemene reserve, grondexploitatie	De omvang op basis van de ratio weerstandsvermogen (o.b.v. begroting huidig dienstjaar)	De omvang op basis van de ratio weerstandsvermogen (o.b.v. begroting huidig dienstjaar)	N.v.t.
	b. Reserve vastgoed	De omvang op basis van de ratio weerstandsvermogen (o.b.v. begroting huidig dienstjaar)	N.v.t.	N.v.t.
3	Reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen	De omvang hiervan is nog vrij aan te wenden	De omvang hiervan is nog vrij aan te wenden	N.v.t.

De reserves 1 en 2 a en 2b behoren tot de weerstandscapaciteit.

In de volgende hoofdstukken gaan wij in op het over het vormen, muteren, vrijvallen, opheffen van reserves en voorzieningen en het rentebeleid voor reserves en voorzieningen. De gemeenteraad voert hierover de regie.

4. Algemene reserves

De algemene reserves zijn de reserves die onderdeel uitmaken van de drieluik.

Algemene reserves:

- hebben geen concrete bestemming (en geen geraamde mutaties);
- hebben een bufferfunctie om onvoorziene financiële risico's op te vangen;
- dienen als waarborg voor de continuïteit en kunnen incidentele niet voorziene tegenvallers opvangen;
- zijn een belangrijke component voor de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Mutaties op de algemene reserves betreffen met name:

- onvoorziene financiële calamiteit;
- mutaties i.v.m. wijziging ratio weerstandscapaciteit;
- werking "drieluik".

De minimale omvang wordt jaarlijks bij het raadsperspectief van de begroting bepaald, op basis van de afgesproken ratio.

5 Bestemmingsreserves

In dit hoofdstuk worden de kaders aangegeven voor het vormen, muteren, vrijvallen, opheffen van bestemmingsreserves.

5.1 Vormen nieuwe bestemmingsreserve

Het vormen van een bestemmingsreserve vindt plaats door voorstellen opgenomen in P en C documenten of via afzonderlijke raadsvoorstellen. Het budgetrecht ligt bij de gemeenteraad.

Het vormen van een nieuwe reserve is aan de orde in de volgende gevallen:

- Activeren van of sparen voor een toekomstige investering
- Egalisatie van lasten
- Egalisatie van baten
- Middelen van derden voor een specifiek doel.

Voor het instellen van reserves is een expliciet besluit van de gemeenteraad nodig.

In het besluit moet in ieder geval het volgende vermeld worden:

- doel / maatschappelijk effect;
- vorming/voeding;
- besteding / aanwending;
- relatie beleidsnota/beheersplan;
- rentebeleid;
- drempel- en plafondbedrag

5.2 Muteren bestaande bestemmingsreserves

Het muteren van reserves vindt plaats door voorstellen opgenomen in P en C documenten of afzonderlijke raadsvoorstellen. Hierbij gaat het met name om:

- Subsidie verstrekking
- Uitvoering beheersplannen
- Investeringsvoorstellen
- Muteren van exploitatie tekorten/overschotten

Mutaties in bestemmingsreserves kunnen resultaatonafhankelijk zijn (bijvoorbeeld het gedurende een aantal jaar reserveren van een vast bedrag ten einde een beoogde omvang te bereiken) of resultaatafhankelijk (bijvoorbeeld de afspraak dat het verschil tussen werkelijke kosten en opbrengsten worden verrekend met een reserve).

Daarnaast kan er sprake zijn van bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten. Dan wordt jaarlijks een bedrag aangewend ter hoogte van de kapitaallast van een gedane investering.

5.3 Vrijval/opheffen van bestemmingsreserves

Jaarlijks bij het raadspectief wordt bekeken of de afgezonderde middelen nog noodzakelijk zijn voor het specifieke doel. Wanneer dit niet het geval is doen wij een voorstel om deze middelen vrij te laten vallen aan de reserve incidentele beschikbaar algemene middelen.

Om recht te doen aan de integrale afwegingfunctie van de raad vinden wij het belangrijk dat reserves niet onnodig in stand worden gehouden. Daarom gaan we jaarlijks kritisch kijken of er reserves zijn die in de afgelopen 2 jaar de geprognoseerde bestedingen niet zijn geeffectueerd komt deze reserve te vervallen, tenzij er plausibele redenen zijn om de reserve in stand te houden

Deze zullen dan in principe vrijvallen indien het bestedingsdoel niet meer bestaat. De middelen worden toegevoegd volgens de werking van het drieluik.

Reserves kunnen door de gemeenteraad worden opgeheven:

- als het doel waarvoor ze in het leven zijn geroepen niet meer actueel is of als het binnen de exploitatie kan worden opgevangen.
- als hogere regelgeving dit voorschrijft.
- Als het bestedingsdoel is bereikt.

6 Voorzieningen

In dit hoofdstuk worden de kaders aangegeven voor het vormen, muteren, vrijvallen, opheffen van voorzieningen.

6.1 Vormen van een nieuwe voorziening

Het vormen van een voorziening vindt plaats door voorstellen opgenomen in P en C documenten of afzonderlijke raadsvoorstellen.

Het vormen van een nieuwe voorziening kan aan de orde zijn in de volgende gevallen:

- Het anticiperen op een voorgekomen verplichting of risico waarvan de omvang onzeker is.
- Onderhoudsplannen.
- Bestedingsverplichting.

Een nieuw te vormen voorziening moet altijd onderbouwd zijn met een plan (onderhoud, beheer, vervanging etc.) Een voorziening dient de omvang te hebben van de betreffende verplichting of het betreffende risico. De voorziening mag dus niet groter of kleiner zijn.

Het instellen van voorzieningen vindt plaats via de reguliere stukken van de P&C cyclus. Hierbij wordt minimaal aandacht geschonken aan:

- de verplichting of het risico;
- de vorming/voeding;
- de besteding / aanwending;
- de relatie met beleidsnota/beheersplan;
- het rentebeleid is niet van toepassing bij voorziening.

Voor kwantificeerbare risico's die zich al hebben voorgedaan dienen voorzieningen te worden gevormd, niet kwantificeerbare risico's komen tot uitdrukking in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" van de begroting.

6.2 Muteren van bestaande voorzieningen op basis van beheersplannen

Het muteren van voorzieningen gebeurt op basis van opgestelde plannen behorende bij de specifieke voorzieningen. De uitvoering van deze plannen is een taak van het college. Hierbij gaat het vooral om:

- Uitvoering plannen.
- Kwantificeerbaar risico dient zich aan.

De daadwerkelijke uitgaven, aan het doel waarvoor de voorziening in het leven is geroepen, vinden rechtstreeks ten laste van de voorziening plaats.

6.3 Vrijval/opheffen van voorzieningen

Het beleidsuitgangspunt is dat voorzieningen worden gevormd voor een vooraf ingeschatte verplichting of risico waarvan de omvang is berekend. Wanneer blijkt dat door nieuwe ontwikkelingen het niet meer nodig is deze middelen af te zonderen wordt de vrijval ten gunste van het programma (exploitatie) gebracht.

Voorzieningen kunnen door de gemeenteraad worden opgeheven:

- Als de verplichting of risico waarvoor de voorziening is ingesteld niet meer actueel is.
- Als hogere regelgeving dit voorschrijft.
- Als het bestedingsdoel is bereikt.
- Als de onderliggende plannen niet meer aan de gestelde eisen voldoen. Wel kan de gemeenteraad voor dit doel een nieuwe bestemmingsreserve instellen.

7 Rentebeleid

Een onderdeel van het reserves- (en voorzieningen)beleid is de manier hoe we omgaan met het toerekenen van rente aan reserves en/of exploitatie. We gaan het toerekenen van rente aan reserves zoveel mogelijk beperken.

Wij stellen voor om in de begroting een notitie Integraal rentebeleid op te nemen.

8 Resultaten programmajournaals en jaarstukken

Jaarlijks leiden de tussentijdse programmajournaals en de jaarrekening tot een voor- of nadelig saldo. Wij stellen voor deze resultaten te muteren op de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen. Hierbij treed de systematiek van het drieluik in werking.

Het is aan de gemeenteraad om een integrale afweging te maken ten aanzien van de bestemming van deze resultaten. Voor de noodzakelijke continuïteit van het gemeentelijk financieel beleid vinden wij het van belang om kaders aan te geven voor de bestemming van dit resultaat. Zoals aangegeven in hoofdstuk "Gemeentelijk beleid" hebben wij de uitgangspunten opgesteld hoe om te gaan met incidentele meevallers. Hierin wordt de werking van het "drieluik" uitgelegd.

Dotaties aan of het vrijvallen van voorzieningen maken onderdeel uit van de bepaling van het exploitatieresultaat. Een beschikking over de voorziening vindt rechtstreeks plaats ten laste van die voorziening.

9 Samenvatting nota reserves en voorzieningen

Hieronder een opsomming van de belangrijkste beslispunten uit deze nota.

1. De werking "drieluik" in te stellen en te handelen volgens de afspraken in deze nota.
2. Het aantal reserves te beperken door zoveel mogelijk reserves te bundelen.
3. Een reserve majeure projecten in te stellen waar alle huidige bestemmingsreserves met betrekking tot projecten/investeringen onder komen te vallen.
4. In de begroting een notitie Integraal rentebeleid opnemen.
5. Jaarlijks bij het raadsperspectief vooruitlopend op de begroting:
  - a) Een integrale heroverweging te geven van de reserves en voorzieningen;
  - b) De (minimale) omvang van de algemene reserves te bepalen, op basis van de ratio weerstandscapaciteit;
  - c) Bepalen of afgezonderde middelen nog noodzakelijk zijn voor het specifieke doel;
  - d) Inventariseren van welke reserves in de afgelopen 2 jaar de geprognostiseerde bestedingen niet zijn geëffectueerd. Deze reserves komen te vervallen, tenzij er plausibele redenen zijn om de reserves in stand te houden;
  - e) Bepalen of door nieuwe ontwikkelingen een voorziening niet meer nodig is. De vrijval van een voorziening wordt ten gunste van het betreffende programma (exploitatie) gebracht;